

OORSPRONKELIJKE BIJDRAGEN.

Iets over de Onderwijsquaestie

door

M. VAN DAM.

Ik heb een daverend applaus gehoord ongeveer een jaar geleden, nadat Dr. van der Hoeven z'n lezing over de onderwijsquaestie gehouden had op 't Tandheelkundig Congres te Groningen. Men scheen gelukkig, dat geen Candidaatsexamen was ingesteld, want men vreesde een gebrek aan tandartsen.

Eenzelfde daverend applaus heb ik voor eenige dagen op 't Tandheelkundig Congres te Breda gehoord, nadat collega Nord betoogd had, dat een 2e natuurkundig examen wel moest worden ingevoerd.

Ik heb voor beide Heeren geapplaudiseerd.

Na de lezing van Dr. van der Hoeven schikte ik mij in de noodwendigheid. Ik „schwärmde" toen zeer voor 't 2e natuurk. examen, maar ik stond toen zelf buiten z'n opleiding. De opleiding voor cand.-arts is prachtvol, maar ze is niet ingesteld voor a.s. tandartsen; ze geeft ons te veel en te weinig; ze geeft een voor ons doel te eenzijdige opleiding.

Niettemin kwam ik door de lezing van den Heer Nord onder de bekoring van z'n ideeën; welke moesten leiden tot een voorloopige verbetering van de tandheelk. opleiding, welke ideeën ook eens de mijne waren geweest.

Waarin zit toch die groote aantrekkingskracht, die 't can-

didaats op den tandarts uitoefent. Hoe komt 't toch, dat de naam „2e natuurkundig” 't brein van de anders zoo koele hoofden ineens doet benevelen? Na 't candidaats worden nieuwe wegen geopend in allerlei richtingen; het candidaats geeft recht om tot alle medische afdeelingen te worden toegelaten. 't Opent een groot verschiep en degene, die een candidaats heeft afgelegd moet zich verruimd gevoelen en gelukkig.

Na eenigen tijd in de werkelijkheid van een 2e natuur. opleiding te hebben gestaan, ging ik me afvragen: Is dit nu wel den juisten weg voor a.s. tandartsen? Op 't oogenblik is deze richting de eenige mogelijke om tot een hooger standpunt voor ons tandartsen te geraken. Maar als 't ons ook eens bij een wetswijziging mocht gelukken meerdere rechten te verkrijgen, zou de tandheelk. student zich dan ook niet verruimd en gelukkiger gevoelen. Wanneer nu eens in plaats van 't cand.-arts examen een alleszins practisch, een volkomen aan ons doel beantwoordend cand. tandarts-examen zou worden ingevoerd, dat ons rechten gaf om toegelaten te worden tot die medische klinieken en colleges (na 't cand. arts examen), die voor onze volkomen vorming tot tandarts noodzakelijk zijn, dan komen we m. i. waar we moeten zijn. Maar ons candidaats moet evenhoog gesteld worden als 't cand.-arts examen; het moet voorafgegaan zijn door een propaedeutisch examen, in overeenstemming met 't Iste natuurkundig „noodzakelijk beperkt en noodzakelijk uitgebreid”. Een aanvullingsexamen moet worden ingevoerd voor hen, die van een Iste natuurkundig naar 't propaedeutisch tandheelkundig willen overgaan.

De tandarts van de toekomst moet „een denker en een werker” zijn, maar hij moet in de praktijk anders denken en werken dan een medicus.

Ik stel me voor, dat iemand, die 't cand. tandarts-examen heeft afgelegd met z'n phantoomwerk klaar is. Hij zal er dan naar verlangen om z'n verkregen technische en medische kennis te kunnen vermeerderen en z'n vaardigheid te kun-

nen ontwikkelen en toe te passen op de tandpijnlijdende menschheid.

Daarna een theoretisch tandheelkundig examen en een practisch. Ook voor 't 2e natuur. tandheelkundig examen zouden aanvullingsexamina kunnen ingevoerd worden voor hen, die 't cand.-arts-examen willen afleggen en omgekeerd. Na 't candidaats- of theoretisch zou event. specialiseering kunnen worden ingevoerd.

De Heer N o r d wil, als voorloopige regeling, een verplicht candidaats-examen. Hij heeft leemten gevoeld in medischen zin, maar is onze technische vorming dan zoo volmaakt geweest? Na 't candidaats wordt 't Tandheelkundig Instituut voor dengene, die tandarts wil worden, geopend.

De candidaat-arts, die met hart en ziel tijdens z'n opleiding gewerkt heeft, verlangt er naar, voor zoover ik z'n stemming ken — en zou zijn stemming nu zooveel anders zijn geworden dan die van de medische candidaten, met wie hij dagelijks omgaat, zoo de candidaat z'n eerste natuurk. begonnen is met 't plan: ik wil tandarts worden, zoo hem in die jaren niets of slechts weinig specifiek tandheelkundigs geboden is — hij verlangt er naar, om z'n verkregen kennis verder te ontwikkelen en toe te passen op de lijdende menschheid. Er is geen verlangen in hem gevormd om zich in de eerste plaats in tandheelkundige richting te gaan bekwamen. — hij moet zich verder ontwikkelen in medische richting — hij moet eerst met alle takken der medische wetenschap kennis hebben gemaakt en 't geheel kunnen overzien, om zich daarna te specialiseeren. Als hij daar dan een jaar lang bijv. vertoefd heeft, dan zal hij zich in z'n medische vooropleiding bevredigd gevoelen en *kan* hij van richting veranderen. Nu gaat hij naar 't Tandheelkundig Instituut en wijdt zich geheel aan de Tandheelkunde.

Hem moeten dan de grondbeginselen van onze speciale techniek worden bijgebracht en dan zal hij bij ernstigen wil zeer zeker een goed tandarts kunnen worden.

Geenszins ben ik van plan, ook maar eenigszins met

excuses te komen aandragen, als zoude ik op de vergadering te Breda een achteruitstelling van den tandheekkundigen stand bedoeld hebben.

Ik heb gezegd: „Iemand die eenmaal een candidaat-arts-examen heeft afgelegd, zal niet „terug” gaan naar 't Tandheelk. Instituut.”

Ik wil erkennen, dat de zin zeer beknopt is en dat ik duidelijker had kunnen zeggen dat ik bedoelde; beter ware: „zal niet direct overgaan naar 't Tandheelk. Instituut”.

't Geen is gezegd, zou voor tweeërlei uitlegging vatbaar kunnen zijn, zoo men zou vergeten, dat de lezing *N o r d* niet ging over 't standpunt van de tandheekkunde ten opzichte van dat der geneeskunde in de maatschappij, maar over een onderwijsquaestie, welke ik dan ook alleen voor oogen had. De cand.-arts gaat niet *terùg* — omdat z'n medische vooropleiding nog niet voltooid is, hij moet eerst *vërder*, daarna — náar het Tandheekkundig Instituut. Stelt 't 2e natuurkundig examen niet als eisch; veel technisch begaafden zullen dan eerder een tandheekkundige richting inslaan, dan wanneer zè zich gesteld zien voor een volledig candidaats. Wil iemand niettemin 't candidaats afleggen, dan kan hij door een aanvullingsexamen te doen zijn doel bereiken.

Ik meende 't recht te hebben m'n meening over de onderwijsquaestie te zeggen, omdat ik er over nagedacht heb.

In vage lijnen heb ik willen aangeven, hoe ik me een meer volkomen opleiding voor tandartsen dacht.

Hiermee heb ik 't mijne gezegd . . . voor zoover ik iets te zeggen had.

Den Haag, 26/6/17.